

El llenguatge

El rigor i la flexibilitat

15/IV/1979

Responsabilitzar-se de la correcció de textos redactats en català i destinats al públic exigeix un equilibri entre el rigor i la flexibilitat. Acceptar —o, aquí sí que ho podríem dir, assumir— aquesta responsabilitat vol dir tenir present aquest públic, fer-se una idea del seu caràcter, de la seva composició, no considerar-lo com una entitat necessàriament i permanentment abstracta i anònima, perquè és probable que no trigui a definir-se, a personalitzar-se, a donar-se a conèixer com un conjunt d'individus concrets, amb una presència real i visible. Qui actua amb aquesta responsabilitat ha de procurar que els textos als quals dona l'imprimàtur siguin fàcilment entenedors per al públic al qual van destinats, que compleixin la mateixa funció i amb la mateixa eficàcia que complirien redactats en una altra llengua sense la problemàtica de la nostra. Quan escau, ha de procurar també, talment com l'advocat expert i bon coneixedor de la llei exhaureix fins a l'últim extrem les possibilitats d'actuació que aquesta li tolera sense transgredir-la mai, vorejar els límits de la normativa sense ultrapassar-los. Perquè —entre altres raons, és clar— si deixa passar una incorrecció, encara que sigui perquè en un cas especial ha cregut oportú d'ésser flexible, més d'un la hi retraurà.

Entre els lectors habituals de català, efectivament, hi ha una legió de censors. Quan observen una incorrecció de llenguatge en un text, no s'estan de fer-ho observar a qui n'és responsable. És cert que no tots aquests censors tenen la informació necessària, la competència que caldria, i molts sovint retreuen faltes inexistentes, impulsats pel zel i la bona fe. Però n'hi ha que actuen amb encert i coneixement de causa i cal donar-los la raó. Tots plegats formen com una mena de guardia pretoriana de la correcció de l'idioma i si l'equilibri entre el rigor i la flexibilitat s'altera massa en perjudici del primer, obliguen a rectificar.

Els qui intervenen en la correcció de textos destinats a un públic ampli —per exemple, frases publicitàries— i en determinen la forma definitiva amb la preocupació exclusiva de la funció que han de complir, estan disposats, en alguns casos, a violar fins on calgui els límits de la normativa que els assenyalen els responsables de la correcció lingüística. Però una cosa és que no es conformin tot seguit amb les solucions que aquest els proposi, que l'obliguin a barrinar, a fer un esforç per tal d'aconseguir solucions igualment correctes però més planeres i assequibles, i una altra de ben diferent que optar per una solució declaradament errònia. En aquest cas, a més de fer un mal servei a l'idioma, corren el risc de desvetllar les protestes de la seva guardia pretoriana, amb què ja no es pot dir que s'hagi aconseguit aquella funcionalitat tan desitjada.

Albert Jane